

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Ndz/2/2019
Identifikačné číslo spisu: 5019200453
Dátum vydania rozhodnutia: 16.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5019200453.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Y. I. U., bytom v T., R. Č.. XX/XX, proti žalovanému: Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, útvar sociálneho zabezpečenia, so sídlom v Bratislave, Šagátova č. 1, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu z 2. mája 2019, číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2019, vedenom na Krajskom súde v Žiline pod sp.zn. 28Sa/20/2019, o námietke zaujatosti vznesenej žalobcom voči sudkyňi Krajského súdu v Žiline JUDr. Jane Martinčekovej, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Žiline JUDr. Jana Martinčeková nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp.zn. 28Sa/20/2019.

Odôvodnenie

1. Žalobca žalobou doručenou Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) dňa 19. júla 2019 sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia a postupu žalovaného správneho orgánu - Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže, útvar sociálneho zabezpečenia z 2. mája 2019, číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2019, žiadajúc súd, aby napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2. Konanie o uvedenej žalobe je vedené na krajskom súde pod sp.zn. 28Sa/20/2019 a vec bola pridelená na základe rozvrhu práce súdu na prejednanie a rozhodnutie do súdneho oddelenia 28Sa.

3. Žalobca súčasne v žalobe vzniesol námietku zaujatosti voči sudkyňi JUDr. Jane Martinčekovej, sudkyňi Mgr. Nore Tomkovej a sudkyňi JUDr. Jane Várgovej (JUDr. Jane Martinčekovej je v zmysle rozvrhu práce na rok 2019 v znení príslušných dodatkov zverená agenda v súdom oddelení 28Sa, Mgr. Nore Tomkovej v súdom oddelení 25Sa, 27Sa a JUDr. Jane Várgovej v súdom oddelení 29Sa; pozn. súdu). Námietku zaujatosti zdôvodnil tým, že menované sudkyne v danej veci cit.: „ (...) nerešpektujú ani tie najzákladnejšie procesné práva v konaní, dané článkom 19 Dohovoru č. 128, článku 6 ods. 1 a článku 14 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv a slobôd, príslušných článkov Listiny základných ľudských práv, Ústavy SR, právoplatných a vykonateľných rozsudkov NR SR (v danej veci) ako aj zákona č. 100/1988 a zákona č. 461/2003.“

4. Sudkyňa krajského súdu JUDr. Jana Martinčeková k uvedenej námietke zaujatosti vznesenej žalobcom sa vyjadrila tak, že sa necíti byť zaujatá, žalobcu nepozná, k prejednávanej veci vzťah nemá.

5. Sudkyňa krajského súdu Mgr. Nora Tomková k uvedenej námietke zaujatosti vznesenej žalobcom sa vyjadrila tak, že sa necíti byť zaujatá; žalobca namieta jej osobu v každej pridelenej veci.

6. Sudkyňa krajského súdu JUDr. Jana Várgová k uvedenej námietke zaujatosti vznesenej žalobcom sa vyjadrila tak, že sa necíti byť zaujatá; nemá vzťah k prejednávanej veci a ani k účastníkom konania.

7. Krajský súd postupom podľa § 92 ods.1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) predložil námietku žalobcu spolu so spisovým materiálom Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o zaujatosti vec prejednávajúcej sudkyne s jej vyjadrením k vznesenej námietke a tiež ďalších žalobcom označených sudkýň správneho kolégia tohto súdu vrátane ich vyjadrení k námietke žalobcu.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) posúdil námietku zaujatosti vznesenú žalobcom voči vec prejednávajúcej sudkyňi krajského súdu JUDr. Jane Martinčekovej, vzhľadom na jej pomer k veci, k účastníkom konania, túto prejel v intenciách právnej úpravy ustanovenej v § 87 a nasl. SSP a dospel k záveru, že niet zákonného dôvodu na vylúčenie menovanej sudkyne krajského súdu z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci.

9. Podľa § 87 ods. 1 SSP sudca správneho súdu je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti, alebo ak konal, či rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy.

10. Podľa § 87 ods. 2 SSP vylúčený je i sudca správneho súdu, ktorý prejednával a rozhodoval tú istú vec na správnom súde inej inštancie.

11. Podľa § 87 ods. 3 SSP dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

12. Podľa § 93 SSP, ak účastník konania namieta zaujatosť aj ďalších sudcov toho istého súdu, k námietke zaujatosti sa vyjadria títo sudcovia, iba ak o to požiadajú nadriadený správny súd rozhodujúci o námietke zaujatosti. Nadriadený správny súd rozhoduje o vylúčení ďalších sudcov, iba ak zároveň rozhodne o vylúčení toho sudcu, ktorý má vec prejsť a rozhodnúť.

13. Účelom právnej úpravy ustanovenej v citovanej právnej norme § 87 SSP je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu, k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

i. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom, vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),

ii. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],

iii. k zástupcom účastníkov konania.

14. Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie

pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodnutia veci nepostačujú subjektívne pocity, respektíve domnienky účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie veci (ako aj je nepostačujúci subjektívny názor konajúceho sudcu, že sa cíti byť zaujatý na prejednanie a rozhodnutie mu pridelenej veci).

15. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmienajúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci spočíva na tom, kto vzniesol námietku zaujatosti. Na druhej strane k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, pochybnosti o jeho nezaujatosti, dôvodnosť ktorých musí však vyplývať z objektívne preukázateľných skutočností.

16. Neustrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska neustrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska neustrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkolvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska neustrannosti, sa neustrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach proti Belgicku - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982).

17. Existencia neustrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t.j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15. júna 2000, sp.zn. III. ÚS 16/00).

18. Neustrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu či sa cíti, respektíve necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Neustrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci.“

19. Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa neustrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci, pristupuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti, nebude môcť rozhodovať „sine iura et studio“, teda nezávisle a neustranne.

20. Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon, vo vyššie citovanom ustanovení § 87 ods. 1 SSP, stanoví ako dôvody vylúčenia sudcu/sudcov pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétnymi označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu.

21. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. mája 2005, sp.zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že cit.: „(...) obsahom práva na neustranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania neustranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre

rozhodnutie vo veci.“ Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (napríklad sp.zn. I. ÚS 73/97).

22. V danej súvislosti najvyšší súd dáva do pozornosti, že sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde, oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných priet'ahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Podľa § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z.z.“) v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení, sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Z toho vyplýva, že sudca musí byť nielen nestranný, ale sa musí ako nestranný javiť navonok (§ 2 ods. 1 a 2 menovaného zákona).

23. Práve osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach, teda aj vo veciach podliehajúcich súdnemu prieskumu. K tomuto postoju článok 144 Ústavy Slovenskej republiky výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie.

24. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v citovanej právnej norme § 87 SSP dôvody vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí taxatívne stanoví v odsekoch 1 a 2. V odseku 3 uvedenej právnej normy zákonodarca upravuje, ktoré okolnosti nie je možné považovať za dôvody na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. V tejto právnej úprave ustanovuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

25. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že skutočnosti tvrdené žalobcom, že vec prejednávajúca sudkyňa JUDr. Jana Martinčeková nerešpektuje ani tie najzákladnejšie procesné práva v konaní, dané článkom 19 Dohovoru č. 128, článkom 6 ods. 1 a článkom 14 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv a slobôd, príslušných článkov Listiny základných ľudských práv, Ústavy Slovenskej republiky, právoplatných a vykonateľných rozsudkov najvyššieho súdu (v danej veci) ako aj zákona č. 100/1988 Zb. a zákona č. 461/2003 Z.z., samé o sebe nie sú takými skutočnosťami, ktoré by podmienovali pochybnosti o nezaujatosti vec prejednávajúcej sudkyne konať a rozhodovať vo veci vedenej na krajskom súde pod sp.zn. 28Sa/20/2019, keď namietaná sudkyňa vo vyjadrení k vznesenej námietke žalobcu uviedla, že sa necíti byť zaujatá, žalobcu nepozná a k prejednávanej veci vzťah nemá.

26. Pokiaľ žalobca v preskúmvacom konaní v danej veci založil svoju pochybnosť o nezaujatosti uvedenej sudkyne výlučne na skutočnosti uvedenej v predchádzajúcom bode 25 tohto rozhodnutia, a to bez tvrdenia o zistených ďalších skutočnostiach, ktoré by preukázateľne a objektívne spochybňovali nezaujatosť namietanej sudkyne vzhľadom k jej pomeru k veci alebo jeho účastníkom, najvyšší súd dospel k záveru, že skutočnosti tvrdené žalobcom nie sú spôsobilé spochybníť nezaujatosť namietanej sudkyne. Je tomu tak preto, že okolnosti tvrdené žalobcom vo vznesenej námietke nie je možné považovať za dôvody na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí, keďže žalobca v námietke za dôvody na vylúčenie vec prejednávajúcej sudkyne správneho súdu označuje okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudkyne a v jej rozhodovacej činnosti v predchádzajúcich konaniach žalobcu, s prihliadnutím na jej vyjadrenie k vznesenej námietke. V danej súvislosti najvyšší súd opätovne upriamuje pozornosť žalobcu na právnu úpravu ustanovenú v § 87 ods. 3 SSP, v zmysle ktorej dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

27. Vzhľadom k uvedenému, pokiaľ žalobca v konaní vedenom na krajskom súde pod sp.zn.

28Sa/20/2019 založil svoju pochybnosť o nezaujatosti uvedenej sudkyne výlučne na tvrdených skutočnostiach, bez tvrdenia o existencii ďalších skutočností, ktoré by preukázateľne a objektívne spochybňovali nezaujatosť namietanej sudkyne, vzhľadom k jej pomeru k veci alebo jeho účastníkom, respektíve k jeho zástupcom, senát najvyššieho súdu dospel k záveru, že okolnosti spočívajúce v postupe sudkyne a v jej rozhodovacej činnosti v predchádzajúcich konaniach žalobcu, bez ďalších relevantných dôvodov nie sú spôsobilé spochybníť nezaujatosť namietanej sudkyne.

28. V tejto súvislosti najvyšší súd zdôrazňuje, že základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody. Na dosiahnutie nápravy v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa Správneho súdneho poriadku slúžia predovšetkým opravné prostriedky, nie námietka zaujatosti, ktorej účel je zásadne odlišný. Iba na tomto základe však bez ďalšieho nemožno urobiť záver o splnení podmienok ustanovenia § 87 ods. 1 SSP, ak súčasne nie sú k dispozícii ďalšie doložené skutočnosti, ktorých konkrétny obsah a charakter by objektivizoval uplatnenú námietku.

29. Súčasťou základného práva na prejednanie veci pred nestranným súdom podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nie je povinnosťou súdu vyhovieť návrhu účastníka súdneho konania, ktorý podal takýto návrh podľa § 90 SSP a vylúčiť označeného sudcu/sudcov z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je iba povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (pozri Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. marca 1998, sp.zn. I. ÚS 27/98).

30. I keď Správny súdny poriadok v § 87 ods. 1 spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [pozri tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt proti Belgicku, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 87 ods. 1 SSP predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (článok 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napríklad Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať.

31. Vzhľadom k uvedenému najvyšší súd podľa § 92 SSP rozhodol tak, že vec prejednávajúca sudkyňa krajského súdu JUDr. Jana Martinčeková nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci, keď nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by bola z hľadiska § 87 ods. 1 SSP právne relevantná, a ani z vyjadrenia sudkyne, nevyplýva taká okolnosť, ktorá by odôvodňovala jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v tejto veci.

32. Záverom najvyšší súd uvádza, že nakoľko nebol daný dôvod na vylúčenie v predmetnej veci konajúcej sudkyne JUDr. Jany Martinčekovej, o vylúčení ďalších sudkýň (Mgr. Nora Tomková a JUDr. Jana Vargová) v súlade s vyššie citovaným § 93 SSP nerozhodoval.

33. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP v spojení s § 147 ods. 2 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.